

Referanser:

KR 29/17 – Høringssvar – Forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnsopplæringen
Utkast til Kirkerådets høringssvar på fornyelsen av læreplaner i Kunnskapsløftet (LK20)

Arkivsak: 18/02082-6

Saksdokumenter:

KR 38.1/19 Forslag til høringssvar KRLE-faget

Høring av fornyelsen av læreplaner i Kunnskapsløftet (LK20)

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet fornyer alle læreplanene for grunnskolen og læreplanene for de gjennomgående fagene i videregående opplæring. Læreplanene skal fastsettes av departementet høsten 2019 og tas i bruk i skoleåret 2020/2021.

I høringsbrevet skriver Kunnskapsdepartementet at «Fagfornyelsen skal bidra til et verdiløft for skolen. Det skal bli god sammenheng mellom formålsparagrafen, overordnet del og læreplaner for fag. Målet med fagfornyelsen er også å gjøre opplæringen mer relevant og gi elevene bedre muligheter for dybdelæring. Noen fag skal få en tydeligere praktisk dreining. Læreplanene skal bli gode verktøy for lærerne.».

Kirkerådet ønsker å gi høringssvar til læreplanen i KRLE-faget for grunnskolen. Høringsuttalelsen skal avgis i digitalt skjema på udir.no. Utkast til høringssvar fra Kirkerådet er vedlagt.

Forslag til vedtak

Kirkerådets innspill til fagfornyelsen legges inn i høringsportalen på [Udir.no](http://udir.no).

Saksorientering

Kunnskapsdepartementet fornyer alle læreplanene for grunnskolen og læreplanene for de gjennomgående fagene i videregående opplæring. Læreplanene skal fastsettes av departementet høsten 2019 og tas i bruk i skoleåret 2020/2021.

Fagfornyelsen bygger på [Meld. St. 28 \(2015–2016\) «Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet»](#).

1. Formålet med opplæringen

Opplæringslovens formålsparagraf lyder slik:

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtiding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

(Opplæringsloven § 1-1)

2. Ny overordnet del

[Overordnet del](#) av læreplanverket ble fastsatt ved kongelig resolusjon 1. september 2017 og vil gjelde fra 2020. Overordnet del utdyper verdigrunnlaget og de overordnede prinsippene for opplæringen – både pedagogisk praksis og samarbeidet mellom hjem og skole.

Opplæringens verdigrunnlag beskrives med følgende hovedpunkter i Overordnet del:

- 1.1 Menneskeverdet
- 1.2 Identitet og kulturelt mangfold
- 1.3 Kritisk tenkning og etisk bevissthet
- 1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang
- 1.5 Respekt for naturen og miljøbevissthet
- 1.6 Demokrati og medvirkning

Skolen har både et dannelsesoppdrag og et utdanningsoppdrag. De henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Prinsippene for arbeid med læring, utvikling og danning skal hjelpe skolene til å løse dette doble oppdraget.

Kompetanse og dybdelæring

Skolen skal se opplæringen i fag i lys av de verdiene og prinsippene som hele opplæringen bygger på.

Faglig læring er en sentral del av både dannelses- og utdanningsoppdraget til grunnopplæringen. Læreplanene for fag angir innholdet i de ulike fagene og bygger på følgende definisjon av kompetanse:

Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Forståelse av kompetansebegrepet må ligge til grunn for skolens arbeid med læreplaner og vurdering av elevenes faglige kompetanse. Fagenes kompetansemål må ses i sammenheng med hverandre i og på tvers av fag. Kompetansemålene må også forstås i lys av formålsparagrafen og de øvrige delene av læreplanverket.

Skolen skal gi rom for *dybdelæring* slik at elevene utvikler forståelse av sentrale elementer og sammenhenger innenfor et fag, og slik at de lærer å bruke faglige kunnskaper og ferdigheter i kjente og ukjente sammenhenger.

Fem grunnleggende ferdigheter

Skolen skal legge til rette for og støtte elevenes utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene gjennom hele opplæringsløpet:

- Muntlige ferdigheter
- Å kunne skrive
- Å kunne lese
- Å kunne regne
- Digitale ferdigheter

Tverrfaglige temaer

Skolen skal legge til rette for læring innenfor de tre tverrfaglige temaene

- folkehelse og livsmestring
- demokrati og medborgerskap
- bærekraftig utvikling

De tre tverrfaglige temaene i læreplanverket tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra enkeltmennesker og fellesskapet i lokalsamfunnet, nasjonalt og globalt. Elevene utvikler kompetanse knyttet til de tverrfaglige temaene gjennom arbeid med problemstillinger fra ulike fag.

Kirkerådets hørings svar til overordnet del

Kirkerådet ga følgende kommentar om skolens verdigrunnlag i sitt hørings svar på forslaget til Overordnet del 18.05.2017:

«Innledningsvis vil Kirkerådet peke på at skolens verdigrunnlag er et viktig grunnlagsdokument for alle som bidrar til barn og unges oppvekst i Norge. Samfunnets forståelse av barn og unge, oppvekst og læring kommer til uttrykk gjennom læreplanens overordnede del. [...] Den norske kirke og øvrige tros- og livssynssamfunn er vesentlige verdiaktører i samfunnet, og utgjør ressurser for skolens arbeid med verdier.»

3. Fagfornyelsen av læreplaner

I høringsbrevet skriver Kunnskapsdepartementet at *«Fagfornyelsen skal bidra til et verdiløft for skolen. Det skal bli god sammenheng mellom formålsparagrafen, overordnet del og læreplaner for fag. Målet med fagfornyelsen er også å gjøre opplæringen mer relevant og gi elevene bedre muligheter for dybdelæring. Noen fag skal få en tydeligere praktisk dreining. Læreplanene skal bli gode verktøy for lærerne.»*

Læreplanene vil få en tredelt struktur

- En del om faget
- En del om kompetansemål. I KRLE er målene inndelt etter 4., 7. og 10.trinn
- En del om undervis- og standpunktvurdering. Eksamensordningene i faget skal sendes på høring og ferdigstilles senere.

4. Kirkerådets innspill til høringen

Høringsuttalelsen avgis i digitalt skjema på udir.no. Høringen har 20 spørsmål til KRLE-faget og instansene kan svare på de spørsmålene de ønsker. De fleste spørsmål har en vurderingsskala fra *Helt enig til Helt uenig* og et kommentarfelt. Utkast til høringssvar fra Kirkerådet er vedlagt.

Hovedanliggender i Kirkerådets innspill til ny fagplan for KRLE-faget:

1. KRLE er et viktig dannende fag for barn og unge som vokser opp i et mangfoldig samfunn. Å bidra til at elevene utvikler interesse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn gjennom dialog og refleksjon er sentrale mål i KRLE-faget. Planens vektlegging av *Mangfoldskompetanse* er et positivt uttrykk for dette.
2. Faget krever at lærerne har kompetanse som gir dem trygghet til å tolke, forstå og støtte elevenes utvikling og identitetsdannelse, også når det gjelder livssyn. Mindre detaljerte læreplaner stiller store krav til lærernes kompetanse for å sikre at de positive mulighetene som ligger i faget for den enkelte elev og fellesskapet, blir realisert. KRLE-faget har vært omdiskutert og redsel for å trå feil kan hemme læreren hvis en ikke har tilstrekkelig kompetanse til å legge til rette for læring, dialog og refleksjon som faget forutsetter. KRLE er ikke lenger obligatorisk i lærerutdanningen, utover 15 studiepoeng i faget Pedagogikk og elevkunnskap (PEL). Det gir ikke rom for fordypning i de store fagområdene som KRLE-faget skal dekke. Kirkerådet mener derfor at faget må styrkes i lærerutdanningen.
3. Kirkerådet vil positivt støtte intensjonen om dybdelæring og behovet for å redusere stofftrengselen i skolen med mindre grad av detaljbeskrivelser av faginnhold. I dette planforslaget beskrives KRLE-faget ut fra de samme prinsippene som de øvrige fagene, og det er positivt at faget nå er så innarbeidet at det er mulig.
4. Beskrivelsen av KRLE-faget og kompetansemålene er svært generelle og stiller store krav til skolens lokale planarbeid og lærernes fagkompetanse for å tilrettelegge undervisningen. Dette kan medføre at den konkrete utformingen av faget i for stor grad overlates til læremiddelprodusentene. Det videre arbeidet med utvikling av ressurser for implementering av læreplanene og kompetanseutvikling blir avgjørende for å realisere de gode intensjonene som ligger i fagfornyelsen, og samtidig sikre en viss felles plattform for alle elever. Aktuelle fagmiljøer og tros- og livssynssamfunnene er sentrale ressursmiljø for utvikling av materiell og kurs i forbindelse med innføringen av faget.
5. Opplæringslovens krav om *objektiv, kritisk og pluralistisk presentasjon av kristendom, andre verdensreligioner og livssyn i undervisningen* kan føre til en kognitiv tilnærming og akademisk avstand i faget. Dette er ikke ønskelig eller i tråd med planens intensjoner der aktiv tilnærming gjennom utforskning på ulike måter vektlegges. Gjennom samarbeid med og besøk til tros- og

livssynssamfunnene som er til stede i lokalsamfunnet kan elevene utforske tro og livssyn gjennom å møte representanter for disse og erfare hvordan de kommer til uttrykk gjennom bygninger, kunst, tradisjoner, religiøse praksiser osv. Den estetiske dimensjonen ved religioner og livssyn bør tydeliggjøres i fagplanen.

6. Kirkerådet vil positivt framheve at det vektlegges hvordan religioner og livssyn er dynamiske størrelser som er i endring og utvikling, og som endrer og utvikler samfunnet

Økonomiske/administrative konsekvenser

Fornyelsen av skolens læreplaner utfordrer kirkelige organer og kompetansemiljø til å prioritere ressurser til faglig utviklingsarbeid med å utarbeide pedagogiske ressurser for skole/kirke-samarbeid i rammen av et fornyet planverk og å legge til rette kompetanseutviklingstiltak som utruker for kirkens medarbeidere til å være faglig ressurs for skolens arbeid.